

L' amor i la música

Vicent Usó
El músic del bulevard Rossini
Edicions Proa, Barcelona, 2009
188 pàgs.

El músic del bulevard Rossini és la novel·la amb què l'escriptor Vicent Usó (Vila-real, 1963) va quedar finalista del Premi Sant Jordi 2008. Ens conta la història de Tadeusz, un violinista que després d'haver cultivat l'esperança d'una carrera concertística a la seua Polònia natal, es troba fent de músic ambulat al nostre país, tocant música lleugera per a entendre l'òida i la butxaca dels qui passen pel bulevard Rossini. Aquest és el lloc que li ha assignat la màfia que l'explota, que l'ha dut entre nosaltres després de prometre-li una oportunitat professional digna com a músic que no ha arribat mai. La narració oscil·la constantment entre el passat i el present: hi ha, d'una banda, la crònica dels anys previs, des del descobriment del talent musical de Tadeusz per part del mestre Domanski fins el seu èxode en busca de l'èxit com a intèrpret, i de l'altra, l'acció plena de desencisos i dubtes que transcorre durant uns pocs dies en una de les nostres ciutats.

La novel·la planteja de forma explícita des de l'inici un dilema que esquinça el músic entre dos impulsos, dos camins: l'amor per la seua estimada Krystyna a qui ha deixat a Polònia i l'amor a la música. Però més genèricament, el lector pot interpretar la dona i l'art com a condensació de dues dimensions vitals que la condició d'immigrant fa sovint incompatibles: la de la llar, la pàtria, allò que hom és, i la de l'expectativa, la vida bona i feliç, allò que hom voldria ser. En el cas concret de Tadeusz, podem sospitar que aquest conflicte ve parcialment alimentat pels seus propis defectes (o trets de caràcter, si ho preferim): ambició, impulsivitat, orgull, ingenuïtat. Però lluny d'aigualir el drama, aquesta definició del personatge ens l'apropa i l'huma-

nitza: és un dels encerts de la novel·la no presentar-nos algú excepcional, perfecte, sotmés a la maquinal injustícia del món, sinó un home que comparteix amb nosaltres el somni, la passió i l'error. Així, al nostre autor no li ha calgut complicar en excés la trama, que està suficientment travada i dosificada fins el final: li ha bastat amb posar la mirada sobre l'experiència, pròxima però ignorada, d'un immigrant, i omplir-la amb la pasta de què està feta la vida.

L'ofici del nostre escriptor excel·leix precisament en la recreació dels universos quotidians: cada escenari se'ns fa present, immediat, només amb unes poques línies sobre algun personatge secundari. La mà esquerra de Vicent Usó recorre les cordes del seu món amb el ben entès virtuosisme de qui vol comunicar, no impressionar; la mesura amb què executa cada matís ajuda a mantenir la història fluïnt d'una forma tan natural com detallada i rica. El relat ens arriba de boca d'un narrador ben conscient de la seua pròpia tasca de contar, que de tant en tant confessa al lector desconèixer alguns detalls de la història, opina sobre la irrellevància d'alguns altres, i es permet pinzellades d'ironia i píndoles de reflexió sobre com són les coses o com podrien ser les novel·les.

Dels mil motius possibles per a vindre a parar entre nosaltres no pot ser casual que l'autor haja triat per a Tadeusz la música, que és alhora la llavor de la seua ànsia d'èxit i l'última trinxera en què arrecerar-se de les seues dissorts: la submissió de qui li dedica la vida i el goig de compartirla amb altres són omnipresents a l'obra. És des d'aquesta sensibilitat, molt més estètica que ideològica, que Vicent Usó s'ha adreçat a la realitat de la immigració, convidant-nos més a un exercici d'empatia que a una denúncia que hagués quedat empobrida per massa directa. I és un encert: si l'art, tant se val la música com la literatura, pretén encara fer-nos millors al món i a nosaltres, convé que mantinga amagat un tan noble propòsit. Però si l'art és ja incapaç de corregir tanta imperfecció, demanem-li almenys que siga bell, tendre i humà, com ho són la música i la història del violinista del bulevard Rossini.